

Positioning

Matyáš Kočka

Handpan jsem poprvé zaslechl zhruba před čtyřmi lety u Prašné brány, když jsem se bez cíle procházel ulicemi Prahy. Hrála na něj slečna z Ruska, které mohlo být okolo třiceti let, okolo ní stál zástup lidí, který byl v ten moment, stejně jako já, naprosto fascinován tímto okouzlujícím zvukem. Měl jsem pocit jakoby kolem ní „radiovala“ neviditelná zvuková bublina, ve které se zastavil čas. Nevěděl jsem, co je zač, ale věděl jsem, že ho chci hlouběji poznat.

Jako dítě jsem k hudbě měl silný vztah, ale pouze jako její posluchač. Byla pro mě útěchou v těžkých časech, způsobem, jak cítit své emoce, ale také vyjádřením radosti. Nevěřil jsem však, že bych jí někdy sám aktivně hrál a tvořil. Myslím, že tato nedůvěra může mít kořeny doma, kde panovala představa, že hudebník se hudebníkem rodí, tedy projeví o hru na hudební nástroj zájem již v dětství a pokud se tak nestane, není mu souzena. K prvním formám muzicírování jsem se dostal ve třinácti letech skrze staršího bratra. Jeho kamarád ze střední se pravidelně účastnil tzv. battle nights, neboli rapových improvizovaných soubojů. Ty jsme začali s bratrem doma provozovat také. Na této formě hudebního vyjádření mě nejvíce bavil onen prvek improvizace a spontánnosti. Od rapu jsem se postupně dostal ke klavíru, k africkým bubnům djembe až nakonec i k handpanu. Ten jsem vnímal jako jakési magické spojení melodií a harmonií klavíru, rytmů z djembe a mé lásky k improvizaci, kterou jsem nacházel ve freestyle rapu.

Dnes hraji na handpan necelé tři roky. Kvůli absenci handpanových festivalů v Čechách jsem poznával převážně zahraniční hráče a o české scéně toho mnoho nevím. Zjistil jsem také, že o handpanu u nás ještě nikdo nepsal. Svou práci bych tuto mezeru rád vyplnil a poskytl sám sobě i ostatním náhled do tohoto hudebního světa.

Handpan je nástrojem 21. století, který se neváže k žádné konkrétní tradici. Za ony 3 roky, co na něj hraji, jsem potkal spoustu hráčů (jak jsem již zmínil, převážně cizinců) a byl jsem velmi fascinován pestrostí hudebních přístupů k tomuto nástroji. Od vzdušných meditativních melodií k hustým drum'n'bassovým rytmům či třeba indickým rágám. Zdá se, jakoby handpan byl jakýmsi „bílým plátnem“, do kterého muzikanti otiskávají svoji hudební osobnost.

Při snaze o hlubší poznání tohoto hudebního světa bude velmi důležité reflektovat svou vlastní pozici k terénu. Jak jsem již zmínil, pár let se hře na handpan sám věnuji. Jsem tedy tzv. insider. Tato pozice může mít určité výhody, ale může být také problematická. Výhodu vidím v tom, že mám jakožto insider k handpanu a ke kultuře, která kolem něj existuje, hlubokou úctu. Budu se tedy snažit, aby můj výzkum byl v co největší míře reciproční a abych svým výzkumem své informátory nepoškodil. V ideálním případě bych jim rád např. skrze rozhovory poskytl reflexi vlastního vztahu k tomuto nástroji a kultuře a tím onen vztah obohatil. Mé insiderství by mi také mohlo usnadnit přístup do terénu, neboť by mezi všechny naše odlišnosti vneslo jakýsi spojující, sdílený prvek.

Je však důležité se podívat i na nevýhody pozice insidera. Tou zásadní by mohl být fakt, že jakožto insider můžu být ke spoustě věcem slepý, neboť je budu pokládat za samozřejmé. Budu se muset snažit co nejvíce vžívat do představy, že jsou pro mě získávané informace nové, abych zbytečně nepřehlédl důležité detaily. Věřím totiž, že jsou to právě tyto „detaily“, které nakonec dokážou poskytnout nezasvěcenému čtenáři zajímavý vhled do daného tématu.